

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

2025 ж. «31» мамыр – «02» маусым күніне арналған

**Қазақстан Республикасының таулы аймақтары бойынша жауын-шашындық генезисі
бар сел қаупінің күнделікті бюллетені №20**

(Бюллетеньнің қолданылу мерзімі: 2025 жылғы 30 мамыр сағат 20:00-ден 02 маусым сағат 20:00-ге дейін)

құрастырылған күні: 30.05.2025 ж.

Мекен жайы: Алматы қ., Абай көшесі, 32
Астана қ., Мәңгілік ел,

Сел үдерістерін зерттеу және
селді болжау басқармасының
басшысы:

Яфязова Р.

тел.: 8(727) 267-53-38

e-mail: seli@meteo.kz

Кезекші синоптик:

Сүгірәлі Н.

тел.: 8(7172) 79-83-75

e-mail: ukpp@meteo.kz

2025 жылғы «31» мамырға – «02» маусымға

Қазақстан Республикасының аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру

Облыстар	Сел қауіп бар аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктікте сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. Қар жамылғысының еруі шамалы. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 3770 м биіктікте болды. Орта таулы аймақта топырақтың ылғалдылығы төмендейді, бірақ жоғары болып қалады. 31 мамырда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр, найзағай, күндіз кей уақытта қатты жаңбыр (1-16 мм), бұршақ. Іле Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Кіші Алматы және Үлкен Алматы өзендері алаптары үшін, сел қалыптастырушы факторлардың критериялды мәндеріне жеткен кезде, дауылды ескерту берілетін болады. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз. 2 маусымда жаңбыр, найзағай, түнде кей уақытта қатты жаңбыр (1-20 мм), бұршақ. Іле Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Кіші Алматы және Үлкен Алматы өзендері алаптары үшін, сел қалыптастырушы факторлардың критериялды мәндеріне жеткен кезде, дауылды ескерту берілетін болады. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
	Күнгей Алатауы	Үзіліссіз маусымдық қар сызығы жоқ, қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. 31 мамырда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-4 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр, найзағай, күндіз кей уақытта қатты жаңбыр (1-16 мм), бұршақ. Күнгей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз. 2 маусымда жаңбыр, найзағай, түнде кей уақытта қатты жаңбыр (1-20 мм), бұршақ. Күнгей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
	Теріскей Алатау	Үзіліссіз маусымдық қар сызығы жоқ, қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. 31 мамырда күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр, найзағай, күндіз кей уақытта қатты жаңбыр (1-16 мм), бұршақ. Теріскей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз. 2 маусымда жаңбыр, найзағай, түнде кей уақытта қатты жаңбыр (1-20 мм), бұршақ. Теріскей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
Жетісу	Жетісу Алатауы	Жетісу Алатауының батыс бөлігінде қар жамылғысы 3000 метрден жоғары, солтүстік бөлігінде – 3500 метрден жоғары, солтүстік-шығысында – 3500 метрге жуық және одан жоғары биіктікте сақталған, ал оңтүстік бөлігінде – 3500 метрден жоғары деңгейлерде

		байқалады. Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. 31 мамырда күндіз жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 2 маусымда жаңбыр, найзағай, түнде кей уақытта қатты жаңбыр (1-15 мм), бұршақ. Жетісу Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. 31 мамырда кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 2 маусымда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. 31 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 2 маусымда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	31 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1-2 маусымда жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. 31 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр (1-4 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 2 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай, бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. 31 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр (1-4 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 2 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай, бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Қазақстандық Алтай	Қар жамылғысы 1500 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде, бірақ әлі де салыстырмалы түрде төмен. 31 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1 маусымда жаңбыр (1-4 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 2 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай, бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі (1 Қосымша)

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (2 Қосымша)

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Селдің қалыптасу ықтималдығы	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 30 мм (өте қатты жаңбыр) және нақты жауған сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 40 мм	Сұйық жауын-шашынның өте қатты жауу ықтималдығы және ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның нақты жаууы (≥ 40 мм)	Халық пен шаруашылық нысандары үшін үлкен қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның (≥ 40 мм) жауу ықтималдығы	Халық пен шаруашылық объектілері үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының салыстырмалы түрде төмен мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның (≥ 40 мм) жауу ықтималдығы	Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағында адамдар үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдарына және халыққа хабарлау.
	Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның болмауы.	Селдің қалыптасу жағдайлары жоқ	Қауіптілік жоқ	Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға бару және онда болу жоспарланғанда, ауа райының өзгерістерін және дауылды ескертулерді бақылау қажет. Сел қауіпі туындаған жағдайда, сел қауіпі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау керек. Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.

2025 жылғы «31» мамырға
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-3 мм). Шығыстан жел соғады 9-14, кей жерлерде 17-22 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 12-17 жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 6-11 жылы.
Күнгей Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-4 мм). Шығыстан жел соғады 9-14, кей жерлерде 17-22 м/с. Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 17-22 жылы.
Теріскей Алатау	Күндіз кей жерлерде өткінші жаңбыр (1-5 мм). Шығыстан жел соғады 9-14, кей жерлерде 17-22 м/с. Ауа температурасы түнде 6-11, күндіз 17-22 жылы.
Жетісу Алатау	Күндіз жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 12-17 жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 11-16 жылы.
Қырғыз Алатау	Кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 20-25 жылы.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 20-25 жылы.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 16-21 жылы.
Өгем жотасы	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 9-14, күндіз 21-26 жылы.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Жел оңтүстік-шығыстан, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 20-25, күндіз қатты ыстық 33-38 жылы.
Сауыр	Жауын-шашынсыз. Жел солтүстік-батыстан соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 18-23, кей жерлерде 15 жылы.
Тарбағатай	Жауын-шашынсыз. Жел солтүстік-шығыстан соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-18 м/с. Ауа температурасы түнде 2-7, кей жерлерде 10 градус жылы, күндіз 23-28 жылы.
Қазақстандық Алтай	Жауын-шашынсыз. Жел солтүстік-батыстан соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 3-8 градус жылы, күндіз 21-26, кей жерлерде 18 жылы.

2025 жылғы «01–02 маусымға» арналған
ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: 01 маусымда жаңбыр, найзағай, күндіз кей уақытта қатты жаңбыр (1-16 мм), бұршақ. 02 маусымда жаңбыр, найзағай, түнде кей уақытта қатты жаңбыр (1-20 мм), бұршақ. Ауа температурасы 01 маусымда түнде 2-7 градус жылы, күндіз 10-15 градус жылы, 02 маусымда түнде 0-5 градус жылы, күндіз 12-17 градус жылы.

Жетісу: 01 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай. 02 маусымда жаңбыр, найзағай, түнде кей уақытта қатты жаңбыр (1-15 мм), бұршақ. Ауа температурасы 01 маусымда түнде 2-7 градус жылы, күндіз 12-17 градус жылы, 02 маусымда түнде 0-5 градус жылы, күндіз 14-19 градус жылы.

Жамбыл: 01 маусымда жаңбыр (1-5 мм), найзағай. 02 маусымда жауын-шашынсыз. Ауа температурасы 01 маусымда түнде 2-7 градус жылы, күндіз 19-24 градус жылы, 02 маусымда түнде 4-9 градус жылы, күндіз 22-27 градус жылы.

Түркістан: 01 маусымда жаңбыр (1-5 мм), найзағай. 02 маусымда жауын-шашынсыз. Ауа температурасы 01 маусымда түнде 7-12 градус жылы, күндіз 22-27 градус жылы, 02 маусымда түнде 9-14 градус жылы, күндіз 24-29 градус жылы.

Маңғыстау: 01 - 02 маусымда жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Ауа температурасы 01 маусымда түнде 23-28 градус жылы, күндіз 28-33 градус жылы, 02 маусымда түнде 20-25 градус жылы, күндіз 25-30 градус жылы.

Абай: 01 маусымда жаңбыр (1-4 мм), найзағай. 02 маусымда жаңбыр (1-10 мм), найзағай, бұршақ. Ауа температурасы 01 маусымда түнде 8-13 градус жылы, күндіз 25-30 градус жылы, 02 маусымда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 25-30 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: 01 маусымда жаңбыр (1-4 мм), найзағай. 02 маусымда жаңбыр (1-14 мм), найзағай, бұршақ. Ауа температурасы 01 маусымда түнде 2-7 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы, 02 маусымда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы.